

Associacions col·laboradores

Recreació del Fet de Vinatea. “Francesc de Vinatea davant el rei Alfons II de València, El Benigne, i de sa muller Elionor de Castella”
(Pintura mural de Ramon Stolz Viciano -1958-
Sala dels Furs de l’Ajuntament de València)

Tots els dies 9

8 d’octubre de 2014
(Plaça de l’Ajuntament, València ciutat)

Francesc de Vinatea

(Morella, 1273? – València ciutat 1333)

(Francesc de Vinatea, escultura de Manolo Rodríguez -1993-
Monument en la Plaça de l’Ajuntament de València)

Convencio Valencianista
cvalencianista@gmail.com

Convencio Valencianista
cvalencianista@gmail.com

FRANCESC DE VINATEA

Francesc de Vinatea (Morella, 1273 – Valencia ciutat, 1333)

Francesc de Vinatea naixque, en la vila de Morella, fill de Pere i Elisenda, família noble de la capital d'Els Ports. El seu llinatge es vinculava ad alguns bales, antepassats seus, i a Pere de Vinatea, cavaller que lluità junt a Jaume I en el proces de conquesta de les terres valencianes.

Rebe una formacio propia del seu llinatge i adequada a la seua primogenitura. Format en l'art de la cavalleria, tambe estudià lleis en la capital del Regne. Acabat el seu periodo de formacio regressà a Morella a on seguiria en l'ofici familiar lligat principalment al comerç de la llana i l'artesania.

Morella fon un centre comercial important, vila real que contà en representacio en les Corts (Braç Real), sent la primera ciutat en orde d'importancia despuix de Valencia, i seguida de Xativa, Sagunt i Alzira.

Quan tenia uns vint anys, entre 1293-1295, es casà en Na Carbona, jove de la noblea morellana, probablement filla de Ramon de Calvera II, senyor del castell de Todolella; per esta rao, mes tart, en 1313 Vinatea se convertiria en senyor d'este lloc, encara que algun atre historiador apunta a unes atres causes.

Les seues qualitats i la seua posicio social i economica propiciaren que fora elegit Jurat de la vila. Pero una circumstancia, atenent a investigacions fetes sobre el personage, marcà part de la seua vida. A causa dels negocis familiars en certa freqüencia havia d'absentar-se llargues temporades de la seua llar; en una d'estes ocasions, en tornar a casa, sorprengue a la seua dona en flagrant adulteri i, ofuscat per la situacio, els donà mort ad ella i a l'amant.

Fugi a la ciutat de Valencia i es presentà a la justicia. La benignitat del rei Jaume II, en jujar-se esta qüestio d'honor, l'eximi de les penes llegalas, lo que li permite retornar a Morella, a on vengue gran part de les propietats que posseia en esta ciutat i en Sant Mateu, tranferint el senyoriu de la Todolella a sa filla Francisqueta. Acabats estos tramits s'aveinà definitivament en el Cap i Casal, a on fon molt ben acollit socialment i pronte es feu mereixedor de la confiança dels seus veïns i de la propia Corona. De nou va contraure matrimoni, en este cas en Jaumeta Castellà, o Castellona, filla de cavaller. Aquiri el senyoriu de Benimaclet, del qual fon senyor junt en la seua muller i els dos fills del primer enllaç, Pere i Nicolau. Els fills que tingue en Na Jaumeta eren menors d'edat quan ell mori.

En 1328 era ya Justicia de lo Criminal i de lo Civil. En 1333 fon elegit Jurat, junt a Ramon de Lebia, Giner Rabasa (Jurat en Cap), Berenguer Suau, Ramon Cas-

tellà i Pere Claramunt, i un any abans havia segut elegit Conseller de la parroquia de Sant Nicolau, demarcacio en la que vivia.

Sent Jurat, en 1333 es produi el fet que motivà que passara a ser un personage de rellevancia historica, un heroe civil, com l'han nomenat alguns intel·lectuals. Alfons II de Valencia, el Benigne, que fon requerit en dos ocasions pels valencians donada la seua tardança en vindre a Valencia a jurar els Furs (ho faria en les Corts de 1329), hague de confirmar, a instancias d'estos, el privilegi del seu antecessor Jaume II, donat el 14 de decembre de 1319, sobre l'unitat perpetua del territori valencià.

A pesar d'aço feu concessions de viles principals del Regne i terres, a instancias de la que fon la seua segona muller, Elionor de Castella, al fill naixcut d'este matrimoni, l'Infant Ferran, en desfavor de l'hereu llegal, l'Infant Pere. Este contrafur, que desmembrava el Regne de Valencia, fon la causa que sublevà els anims dels valencians que li exigirien respecte a la llei.

La Cronica de Pere el Cerimonios relata el conegut "Fet de Vinatea". Els Jurats pregueren la determinacio de denunciar davant del rei el contrafur i exigir la seua revocacio, a mes de que la ciutat s'armara en prevencio, per si la resposta no era favorable. Una senyal indicaria si havien segut desatesos en l'audiencia real i, llavors, es produiria l'intervencio armada donant mort a tots els qui es trobaren en el Palau Real, a excepcio dels reis i l'Infant Ferran.

Vinatea, Jurat i natural d'una de les viles afectades per les donacions, s'oferi voluntari per a presentar la reclamacio al rei, sabedor que podia no eixir viu d'aquella audiencia.

El rei, davant les valentes i justes paraules de Vinatea, va atendre la demanda, revocà les concessions i inclus reprimi la superbia de sa muller, la reina, en les següents paraules:

"Reina, reina, el nostre poble es franc, e no es aixi subjugat com es lo poble de Castella, car ells tenen a nos com a senyor, e nos a ells com a bons vassalls e companyons".

Vinatea havia testat abans de prendre la decisio de convertir-se en portaveu davant el Benigne, disponent el reconeixment de fills il·legitims i repartint el seu llegat. Per causes que no es coneixen en certea, al poc de la seua accio, mori, probablement assassinat, el 2 d'agost de 1333. Havia dispost que les seues despulles reposaren en el convent de Sant Francesc de Morella.

J.M.M.